Rättfärdighet och barmhärtighet. Predikotext: Ef 4:22–28.

> *22 Därför ska ni lämna ert gamla liv och lägga bort den gamla människan som går under, bedragen av sina begär. 23 Låt er förnyas till ande och sinne 24 och klä er i den nya människan, som är skapad till likhet med Gud i sann rättfärdighet och helighet.*
>
> *25 Lägg därför bort lögnen och tala sanning med varandra. Vi är ju delar i samma kropp. 26 Grips ni av vrede, synda inte. Låt inte solen gå ner över er vrede 27 och ge inte djävulen något tillfälle. 28 Tjuven ska sluta stjäla och i stället arbeta och göra nytta med sina händer, så att han har något att dela med sig åt den som behöver.*
>
> Herre, helga oss i sanningen. Ditt ord är sanning. Amen.

Varför?

Det är ett ord som småbarn fort lär sig. Det förväntas att man ska svara med *därför*.

Vår text börjar med ordet *därför*. Det återkommer sedan en gång till. Varför står detta därför här?

Då vi tittar tillbaka två verser står det:

> *Men det är inte så ni har lärt känna Kristus.*

Hur då? Lite längre tillbaka möter vi på nytt ordet *därför*. V 17:

> *Därför säger jag detta och varnar er i Herren: lev inte längre så som hedningarna lever.*

Vi går alltså längre tillbaka och läser förmaningar om att vara ödmjuka och milda, tålmodiga och överseende med varandra i kärlek. Och också det förklaras med ett därför, 4:1:

> *Därför uppmanar jag er, jag som är en fånge i Herren, att leva värdigt den kallelse ni har fått.*

Vi får gå ännu ett steg tillbaka för att se vilken den kallelsen är, som är motiveringen till att leva värdigt. I kapitel 3 kommer många därför. Både i v 1 och 14 skriver Paulus:

> *Därför böjer jag mina knän …*

Vi måste gå ännu längre tillbaka för att få veta orsaken till att han böjer sina knän i bön.

I 2:19 står det:

> *Därför är ni inte längre gäster och främlingar, utan medborgare med de heliga och medlemmar i Guds familj.*

Lite tidigare förklarar aposteln varför det är så, v 11f:

> *Kom därför ihåg hur det var tidigare: ni var födda som hedningar och kallades oomskurna av dem som kallar sig omskurna, med den omskärelse som görs på kroppen av människohand. På den tiden var ni utan Kristus, utestängda från medborgarskapet i Israel och utan del i förbunden med deras löfte. Ni var utan hopp och utan Gud i världen.*

Här har vi alltså en förklaring till att vi läser om det gamla livet: det var när vi var utan Kristus, utan hopp och utan Gud i världen. Men vi frågar, om det verkligen är så att vi är födda som hedningar, vi som är födda i kristna familjer, har blivit döpta som barn och fostrats som goda kristna. Jo, vi får veta i början av kapitel 2 att vi faktiskt alla har varit sådana.

> *Också er har Gud gjort levande, ni som var döda genom era överträdelser och synder. Tidigare levde ni i dem på den här världens sätt och följde härskaren över luftens välde, den ande som nu är verksam i olydnadens barn. Bland dem var vi alla en gång, när vi följde våra köttsliga begär och gjorde vad köttet och tankarna ville. Av naturen var vi vredens barn, precis som de andra.*

Vi var alla en gång bland dem – alltså bland de döda, döda genom överträdelser och synder. Det skriver Paulus, som en gång var Saulus, en renlärig farisé, en jude som gjorde allt enligt Mose lag. Ändå räknar han sig till dem som enligt naturen var vredens barn, ”precis som de andra”.

Då är det ingen orsak att hänvisa till att vi är födda i kristna familjer och har fått kristen fostran, och alltså är ordentliga och hederliga medborgare. För vi kan inte jämföra oss med Paulus i yttre rättfärdighet. Han skriver i Fil 3:4:

För om någon tycker att han kan förlita sig på det yttre, så kan jag det ännu mer.

Genom den undervisning Paulus hade fått av Jesus har han lärt sig, att ingen människa är fullkomlig. Ingen är sådan som Gud vill att vi ska vara. Ingen håller måttet. Ingen är rättfärdig i sig själv, inte en enda. Alla står som syndare när vi ställs inför Gud.

Vi ska läsa vidare i Ef 2:4f:

Men Gud som är rik på barmhärtighet har älskat oss med så stor kärlek, även när vi ännu var döda genom våra överträdelser, att han har gjort oss levande med Kristus. Av nåd är ni frälsta!

Här kommer ett stort MEN, ett väldigt positivt men. Trots att vi var döda, så har han gjort oss levande med Kristus. Han har frälst oss av nåd. Och det är det här som blir ett nytt liv, och det här gäller oberoende av om vi fötts som hedningar eller i kristna familjer, eller i en judisk tradition. Det gäller alla, oberoende av härkomst och ställning i samhället. Alla har vi varit döda genom vår natur. Alla följde vi våra köttsliga begär och gjorde vad köttet och naturen ville. Men Gud älskade oss så, att han gjorde oss levande med Kristus, även när vi ännu var döda genom våra överträdelser.

För att understryka att det här verkligen skedde innan vi alls kunde göra något själva inleder aposteln Efesierbrevet med att beskriva den yttersta orsaken. Han börjar före världens skapelse, 1:4–7:

Han har utvalt oss i honom före världens skapelse till att vara heliga och fläckfria inför honom. I kärlek har han förutbestämt oss till barnaskap hos honom genom Jesus Kristus, efter sin goda viljas beslut, till ära och pris för den nåd som han har skänkt oss i den Älskade. I honom är vi friköpta genom hans blod och har förlåtelse för våra synder.

Här finns något helt annat än onda begär, sådant som beskrivs med att vara tjuv och ljuga och göra allt möjligt ont. Har har utvalt oss i Kristus till att vara *heliga och fläckfria* inför honom. Tänk vilken kärlek! Att inte alls vänta på om vi skulle visa oss kvalificerade för att bli får i hans hjord, inte ställa oss på rad för att se vilka som håller måttet inför hans allseende ögon, utan han plockar fram tjuvar och lögnare och gör dem heliga, alltså avskiljer dem att bli hans eget folk, och rentav adopterar dem till sina barn.

Då kan vi alltså på nytt gå igenom hela kedjan av orsak och verkan:

Gud gjorde början redan före världens skapelse när han bestämde om oss att vi skulle bli hans barn. Han sände Jesus för att köpa oss fria från världens makter, alltså synden, döden och djävulen, för att göra oss till hans egna på riktigt. Därför är vi inte längre fiender till Gud, främlingar och gäster, inte ens fastän vi varit hans fiender genom vår medfödda onda natur, utan vi är medlemmar i Guds familj, medborgare med de heliga. Därför får vi tacka honom. Vi får med Paulus böja våra knän i ödmjuk tillbedjan.

Därför!

Och därför förmanar aposteln oss att leva värdigt den kallelse vi har fått. Därför varnar han oss att leva som hedningarna. Därför förmanar han oss att lämna vårt gamla liv. Därför säger han att vi inte ska stjäla och ljuga. Därför säger han att vi inte ska låta solen gå ner över vår vrede, om det är så att vi blir arga på någon, utan vi ska göra upp i sann kristen anda så att inte djävulen får något tillfälle.

Det här sammanfattas med orden:

Låt er förnyas till ande och sinne och klä er i den nya människan, som är skapad till likhet med Gud i sann rättfärdighet och helighet.

Låt er förnyas – det låter inte riktigt lika som att säga: nu ska du förnya dig! Det är nämligen inte så att du hämtar din inspiration och kraft i dig själv. Kraften finns bara i evangeliet. Du må anstränga dig hur mycket som helst, men om du ska bli sådan som Gud vill att du ska bli så lär det aldrig lyckas om du försöker i din egen kraft. För din kraft är inget att räkna med. I dig själv har du nämligen kvar den gamla naturen som inte vill så som Gud vill. I stället finner den glädje i att ljuga och baktala, att låta vrede bli bitterhet och hat, att söka din egen fördel i stället för att tänka på din medmänniskas bästa.

Nej, förnyelsen ska hämta kraft från det som Gud har gjort för dig, alltså i evangeliet. Det är därför som Paulus börjar sin orsakskedja så långt tillbaka som till hans råd från begynnelsen, innan du kunde vara med.

Det som du också ska gå tillbaka till är ditt dop. I de flesta fall har vi blivit döpta redan innan vi kunde bestämma något själva, innan vi ens hade en tanke på att låta döpa oss. Och det är en välsignad sak. Då får vi nämligen helt utesluta oss själva och bara se på Guds nåd och kärlek till oss. Så här förklarar Paulus det i Tit 3:4–7:

> *Men när Gud, vår Frälsare, uppenbarade sin godhet och kärlek till oss människor frälste han oss, inte för rättfärdiga gärningar som vi hade gjort utan på grund av sin barmhärtighet. Han frälste oss genom ett bad till ny födelse och förnyelse i den helige Ande, som han rikligt utgöt över oss genom Jesus Kristus, vår Frälsare, för att vi ska stå rättfärdiga genom hans nåd och bli arvingar med hopp om evigt liv.*

Det är här som livskraften finns: han frälste oss, för att vi ska stå rättfärdiga. Det är därför som Martin Luther beskriver det kristna livet i dopet så här, i Lilla katekesen:

> *Vad betyder detta dop i vatten?*
>
> *Det betyder, att den gamla människan i oss skall dränkas genom daglig ånger och bättring och dödas tillsammans med alla synder och onda begärelser, och att sedan en ny människa dagligen skall uppstå och leva i rättfärdighet och helighet inför Gud för evigt.*

Den gamla människan ska dränkas. Dopet har en förebild i Israels barns tåg genom Röda havet, när deras fiender dränktes och de fick gå upp på andra sidan helt fria, frälsta från träldomen i Egypten. Där uppstod de som ett nytt folk. Så har vi i vårt dop uppstått med en ny människa, som ska leva i rättfärdighet och helighet inför Gud för evigt.

Men så som Israels barn hade en benägenhet att återvända i sina tankar till köttgrytorna i Egypten, så snart de blev hungriga och törstiga av vandringen i öknen, så har också vi en lust att glömma bort Guds nåd mot oss så att vi vänder tillbaka till den gamla människans gärningar. Det är det som vi nu förmanas till i vår text. Glöm inte bort vad Gud har gjort för dig! Glöm inte bort din ställning: en medlem i Guds familj, en som är medborgare bland de heliga.

Det här är orsaken till varför det som har skett hela tiden behöver hända igen: Ni har lämnat ert gamla liv – ni ska lämna ert gamla liv! Ni har dött – därför ska ni döda ert kött. Ni har klätt av er den gamla människan – klä er i den nya människan!

Varför behöver vi sådana påminnelser om vi har blivit Guds barn? Är vi inte heliga inför Gud?

Svaret är att vi hela tiden löper risk att låta den gamla naturen ta över. Så var det också med Israel i GT. De förmanades hela tiden att inte överge Guds ord. Och när de gjorde det kom Guds straff över dem så att de skulle inse att de gjort fel och vända om. Hela tiden fanns också Guds löften om Frälsaren, som de skulle hålla sina ögon riktade mot.

För oss borde det vara enklare, för vi kan se bakåt mot honom som har kommit. Vi har Guds trovärdiga ord som berättar om hur han har gjort sitt frälsningsverk färdigt för oss. Varför skulle vi ännu låta oss bindas av den gamla, onda naturen, när vi har fötts till nytt liv genom hans ord och dopet?

Nej, låt oss ha blicken fäst vid Jesus! Vänd om till honom! Ta vara på hans välsignade ord som leder oss på vägen genom världens mörker till himlen. Det är bara genom honom och hans ord som vi får kraft att leva så som han vill att vi ska leva. Och låt oss ta vara på alla förmaningar, dem som vi har hört i dagens textord och dem som kära kristna vänner ger oss. Låt oss därför ta texten en gång till.

> *Därför ska ni lämna ert gamla liv …*

Bön (SH 374:2): Jag behöver ständigt söka skydd och kraft i dina sår. Utan dig, o Herre Jesus, otrygg överallt jag går. Jag behöver ständigt blodet som för mina synder rann. Ty allenast uti detta liv och salighet jag fann.